

## SPIS TREŚCI

|                                                                    |           |
|--------------------------------------------------------------------|-----------|
| Wstęp . . . . .                                                    | 9         |
| <b>I. Pożar i oczekiwane zachowania ludzi . . . . .</b>            | <b>14</b> |
| 1. Co to jest pożar . . . . .                                      | 14        |
| 1.1. Spalanie . . . . .                                            | 14        |
| 1.2. Zjawiska towarzyszące procesom spalania . . . . .             | 16        |
| 1.3. Pożary – podział podstawowy . . . . .                         | 17        |
| 1.4. Przebieg pożaru . . . . .                                     | 18        |
| 2. Słów kilka o gaszeniu . . . . .                                 | 20        |
| 2.1. Przerywanie procesu spalania . . . . .                        | 20        |
| 2.2. Pożary powstające w mieszkaniu . . . . .                      | 22        |
| 2.3. Postępowanie w przypadku pożarów ukrytych . . . . .           | 24        |
| 2.4. Coś dla zmotoryzowanych . . . . .                             | 25        |
| 2.5. Człowiek w niebezpieczeństwie . . . . .                       | 26        |
| 3. Bezpieczeństwo w strefie pożaru . . . . .                       | 26        |
| 3.1. Jak wejść do palącego się pomieszczenia . . . . .             | 27        |
| 3.2. Jak wyjść z palącego się pomieszczenia . . . . .              | 30        |
| 3.3. Ratownictwo a ewakuacja . . . . .                             | 32        |
| 4. Jak wezwać pomoc? . . . . .                                     | 34        |
| 5. Organizacja systemu ratowniczego . . . . .                      | 35        |
| 6. Przygotowanie obiektów do ewakuacji . . . . .                   | 40        |
| 6.1. Obowiązki personelu . . . . .                                 | 40        |
| 6.2. Plany ewakuacji . . . . .                                     | 42        |
| <b>II. Problemy psychospołeczne w ratownictwie . . . . .</b>       | <b>46</b> |
| 1. Procesy poznawcze . . . . .                                     | 46        |
| 2. Osobowość i psychika . . . . .                                  | 48        |
| 3. Sytuacje trudne i ich wpływ na zachowania ludzkie . . . . .     | 50        |
| 3.1. Sytuacje trudne . . . . .                                     | 50        |
| 3.2. Psychotrauma . . . . .                                        | 54        |
| 4. Zaburzenia zachowania i formy dezorganizacji zachowań . . . . . | 56        |
| 4.1. Zaburzenia zachowań . . . . .                                 | 56        |
| 4.2. Dezorganizacja zachowań . . . . .                             | 58        |
| 5. Mechanizmy obronne . . . . .                                    | 58        |
| 6. Zachowania się osób zagrożonych . . . . .                       | 60        |
| 7. Zachowania zbiorowiska i tłumu w czasie zagrożenia . . . . .    | 63        |

|                                                                    |            |
|--------------------------------------------------------------------|------------|
| 8. Sterowanie ludzkim zachowaniem w czasie akcji ratowniczej . . . | 65         |
| 9. Jak chronić się przed AIDS i innymi wirusami . . . . .          | 68         |
| <b>III. Dysfunkcjonalność . . . . .</b>                            | <b>71</b>  |
| 1. Pojęcie dysfunkcjonalności . . . . .                            | 71         |
| 2. Podstawowe zagadnienia pedagogiki specjalnej . . . . .          | 73         |
| 2.1. Podstawowe pojęcia . . . . .                                  | 73         |
| 2.2. Zasady ogólne w pedagogice specjalnej . . . . .               | 75         |
| <b>IV. Osoby niewidome i niedowidzące . . . . .</b>                | <b>78</b>  |
| 1. Geneza choroby i kompensacja . . . . .                          | 78         |
| 2. Specyficzna sytuacja ludzi ociemniałych . . . . .               | 82         |
| 3. Wady wzroku u niedowidzących . . . . .                          | 83         |
| 4. Kształtowanie oczekiwanych zachowań w stanach zagrożenia . . .  | 85         |
| 4.1. Zasady i metody nauczania niewidzących . . . . .              | 85         |
| 4.2. Przygotowanie do postępowania w razie pożaru . . . . .        | 86         |
| 5. Niewidzący wobec zagrożenia pożarem . . . . .                   | 88         |
| 6. Postępowanie ratowników . . . . .                               | 89         |
| <b>V. Osoby niesłyszące . . . . .</b>                              | <b>92</b>  |
| 1. Geneza choroby i kompensacja . . . . .                          | 92         |
| 1.1. Pojęcia podstawowe . . . . .                                  | 92         |
| 1.2. Przyczyny i konsekwencje uszkodzeń słuchu . . . . .           | 95         |
| 1.3. Kompensacja . . . . .                                         | 97         |
| 2. Komunikacja interpersonalna niesłyszących . . . . .             | 98         |
| 2.1. Posługiwanie się mową . . . . .                               | 98         |
| 2.2. Język migowy . . . . .                                        | 100        |
| 2.3. Kontakt z głuchoniewidomymi . . . . .                         | 102        |
| 3. Postępowanie ratownicze . . . . .                               | 106        |
| 3.1. Specyfika kontaktu z niesłyszącymi w stanach zagrożenia . .   | 106        |
| 3.2. Wskazówki postępowania dla ratowników i zagrożonych . .       | 109        |
| 3.2.1. Wskazówki dla ratowników . . . . .                          | 109        |
| 3.2.2. Wskazówki dla zagrożonych niesłyszących . . . . .           | 110        |
| <b>VI. Zaburzenia psychiczne . . . . .</b>                         | <b>118</b> |
| 1. Zaburzenia czynności poznawczych . . . . .                      | 118        |
| 2. Zaburzenia sfery emocjonalnej . . . . .                         | 120        |
| 3. Zaburzenia aktywności i działań ruchowych . . . . .             | 121        |
| 4. Zaburzenia świadomości . . . . .                                | 122        |
| 5. Zatrucia układu nerwowego . . . . .                             | 124        |
| 6. Próby samobójcze . . . . .                                      | 128        |
| 7. Osoby z zaburzeniami psychicznymi i postępowanie ratownicze .   | 129        |
| 8. Pożary w zakładach dla nerwowo i psychicznie chorych . . . . .  | 135        |

|                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>VII. Upośledzenie umysłowe</b>                                              | 142 |
| 1. Ogólna charakterystyka                                                      | 142 |
| 1.1. Kryteria upośledzenia umysłowego                                          | 143 |
| 1.2. Klasyfikacja upośledzenia umysłowego                                      | 145 |
| 1.2.1. Dawna klasyfikacja upośledzenia umysłowego                              | 145 |
| 1.2.2. Aktualnie obowiązująca klasyfikacja upośledzenia umysłowego             | 147 |
| 1.3. Diagnoza upośledzenia umysłowego                                          | 148 |
| 1.4. Ograniczenia i możliwości w zależności od stopnia upośledzenia umysłowego | 149 |
| 2. Zasady ogólne w pedagogice upośledzonych umysłowo                           | 150 |
| 3. Rewalidacja                                                                 | 156 |
| 3.1. Zakres pojęcia rewalidacja                                                | 156 |
| 3.2. Cele i zadania rewalidacji                                                | 156 |
| 3.2.1. Profilaktyka                                                            | 158 |
| 3.2.2. Korekcja                                                                | 158 |
| 3.2.3. Wzmacnianie i usprawnianie                                              | 159 |
| 3.2.4. Kompensacja braków                                                      | 160 |
| 3.2.5. Adaptacja społeczna                                                     | 161 |
| 3.3. Obraz świata – jako czynnik determinujący zachowanie i rewalidację        | 162 |
| 3.3.1. Obraz własnej osoby                                                     | 162 |
| 3.3.2. Obraz innych ludzi                                                      | 163 |
| 3.4. Psychologiczne zasady działania w rewalidacji                             | 164 |
| 3.5. Podstawowe założenia pracy z dzieckiem niepełnosprawnym                   | 167 |
| 3.5.1. Zasady pracy pedagogicznej                                              | 167 |
| 3.5.2. Zasady pełnej indywidualizacji pracy                                    | 168 |
| 4. Postępowanie ratownicze w sytuacjach zagrożenia zewnętrznego                | 168 |
| 4.1. Kształtowanie umiejętności porozumiewania się                             | 168 |
| 4.2. Uczenie się określonych czynności                                         | 169 |
| 4.3. Postępowanie ratowników                                                   | 171 |
| <b>VIII. Osoby niesprawne ruchowo i hospitalizowani</b>                        | 173 |
| 1. Dysfunkcje sprawności ruchowej                                              | 173 |
| 2. Postępowanie ratownicze                                                     | 175 |
| 2.1. Człowiek chory w mieszkaniu (w pomieszczeniu)                             | 175 |
| 2.2. Ewakuacja w szpitalach i domach opieki                                    | 176 |
| 2.3. Stosowane techniki ratownicze                                             | 178 |
| 2.4. Działania gaśnicze                                                        | 187 |
| <b>IX. Przygotowanie psychiczne ratowników</b>                                 | 189 |
| 1. Rola przygotowania merytorycznego                                           | 189 |
| 2. Psychologiczne odreagowanie                                                 | 190 |

|                                                                                                                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 3. Kształtowanie odporności psychicznej . . . . .                                                                                                            | 195 |
| 4. Relaks, który można stosować samemu . . . . .                                                                                                             | 196 |
| Program nauczania zagadnień bezpieczeństwa osobistego w placówkach szkolno-wychowawczych dla osób z dysfunkcjami ustrojowymi (propozycja autorska) . . . . . |     |
| I. Charakterystyka programu . . . . .                                                                                                                        | 199 |
| II. Cele nauczania . . . . .                                                                                                                                 | 200 |
| III. Treści nauczania . . . . .                                                                                                                              | 201 |
| IV. Przewidywane osiągnięcia uczniów . . . . .                                                                                                               | 203 |
| V. Uwagi o realizacji programu . . . . .                                                                                                                     | 205 |
| Uwagi ogólne . . . . .                                                                                                                                       | 205 |
| Podstawowe pomoce naukowe i środki dydaktyczne . . . . .                                                                                                     | 206 |
| Bibliografia (pozycje wybrane) . . . . .                                                                                                                     | 206 |
| Słowniczek . . . . .                                                                                                                                         | 207 |
| Wykaz ilustracji . . . . .                                                                                                                                   | 217 |
| Literatura . . . . .                                                                                                                                         | 221 |
| Podstawy prawne . . . . .                                                                                                                                    | 225 |
| Periodyki – roczniki . . . . .                                                                                                                               | 225 |
| Podsumowanie . . . . .                                                                                                                                       | 226 |
| Addition du texte . . . . .                                                                                                                                  | 227 |
| Summary . . . . .                                                                                                                                            | 229 |
| Zusammenfassung . . . . .                                                                                                                                    | 230 |